

Guatlla

Coturnix coturnix

Distribució i procedència

La guatlla és una espècie que acostuma a habitar dins de vegetació herbàcia i és bastant reticent a aixecar el vol excepte per a efectuar desplaçaments relativament llargs (migració, nomadisme), els quals realitza durant la nit. Aquest comportament críptic provoca que només sigui possible detectar-la a través del reclam dels mascles durant la temporada de reproducció, o topant amb ella casualment en el marge d'algun camp de cultiu. Per aquesta raó, a l'hivern les guatlles són especialment difícils de detectar i això provoca que en general no hi hagi un coneixement gaire precís de la seva distribució durant aquest període.

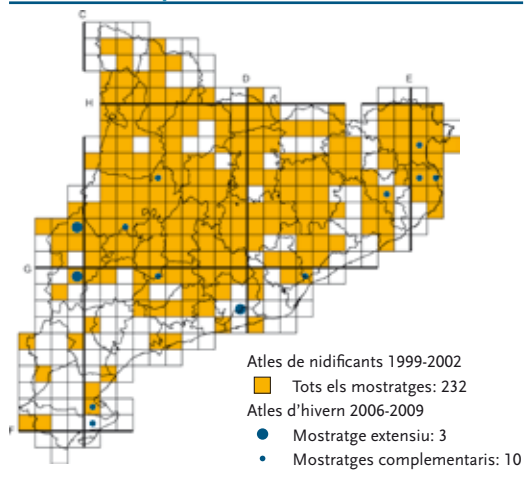
La major part de les guatlles que visiten Europa en l'època reproductora hivernen a regions semiàrides del Sahel, associades a vegetació herbàcia pe-

renne (Morel & Roux 1966, Urban *et al.* 1986, Guyomarc'h 1992). Pel que fa al nord d'Àfrica i sud d'Europa, dades obtingudes en l'últim segle semblen indicar que les guatlles apareixen a l'hivern de forma esporàdica i dispersa, sense seguir un patró de distribució concret, principalment associades a perímetres agrícoles irrigats o a zones humides (Moreau 1951, Munteanu & Maties 1974, Lack 1986, Yeatman-Berthelot 1991, Guyomarc'h 1992, Thévenot *et al.* 2003, Mur 2009), els quals solen presentar una cobertura vegetal adient. En concret, a la península Ibèrica s'havia citat prèviament la guatlla durant l'hivern a Galícia (Caballero-Pacho 1957), a Extremadura, relacionant-la amb la presència de camps de cotó (Delibes 1972), i, més recentment, a les planes al·luvials de Portugal, lligades a l'aparició de l'agricultura intensiva (Fontoura & Gonçalves 1995).

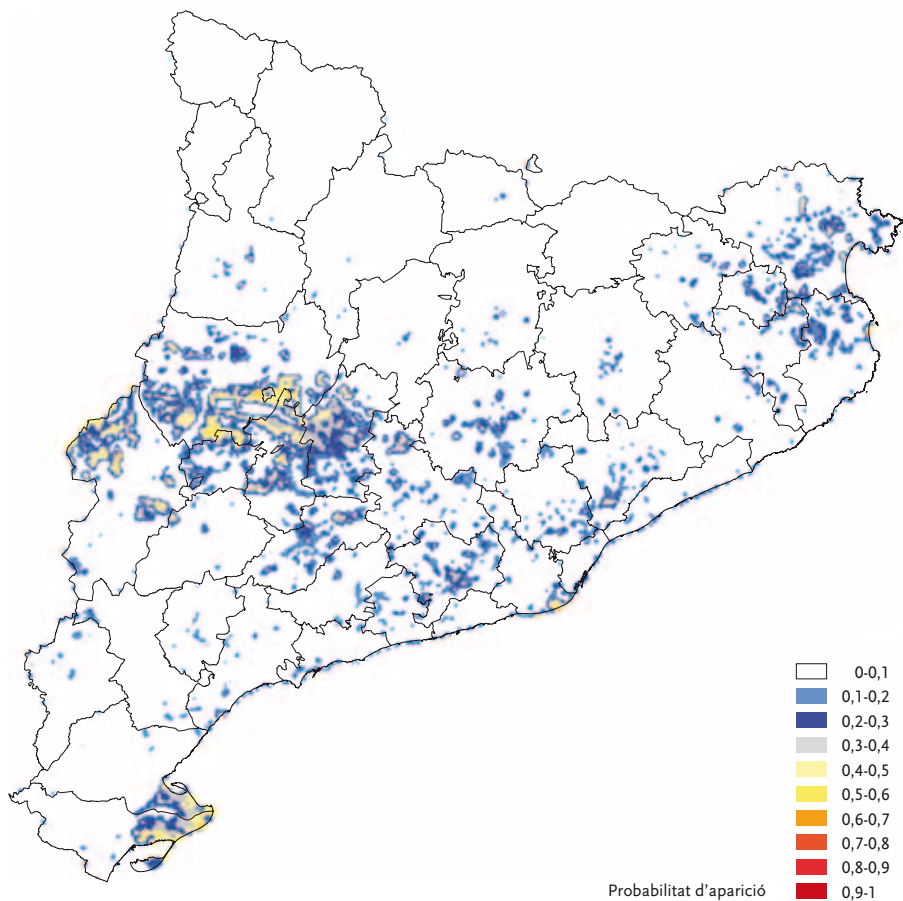
A Catalunya, durant el mostreig de l'Atles la guatlla s'ha detectat en un nombre de quadrats UTM 10x10 molt inferior respecte a l'Atles de nidificants. La diferència entre ambdós Atles és del 93%. El nombre de guatlles detectat durant l'hivern, tot i ser petit, és constant durant els tres anys. Aquestes observacions hivernals, 16 en total, són disperses i no semblen mostrar un patró de distribució concret. Tot i així, la majoria dels 13 quadrats on s'ha detectat l'espècie coincideixen amb quadrats on també hi és present durant la temporada de nidificació.

Cal destacar que l'alliberament amb finalitats cinegètiques de guatlles criades en captivitat és una pràctica freqüent a Catalunya durant tot l'any, especialment a les àrees de caça amb regulació especial. Les anàlisis genètiques d'una mostra d'aquestes guatlles provinents de diferents granges de Catalunya han confirmat que el 100% d'aquestes són híbrids entre guatlla i guatlla japonesa *Coturnix japonica* (Barilani *et al.* 2005, Huisman *et al.* 2008). Aquests híbrids, malgrat ser morfològicament molt semblants, presenten un comportament més sedentari respecte a la guatlla (Derégnaucourt *et al.* 2005), fet que permet contemplar la possibilitat que almenys una part de les cites hivernals de guatlla corresponguin en realitat a híbrids. Anàlisis

Mapa de distribució UTM 10x10 km

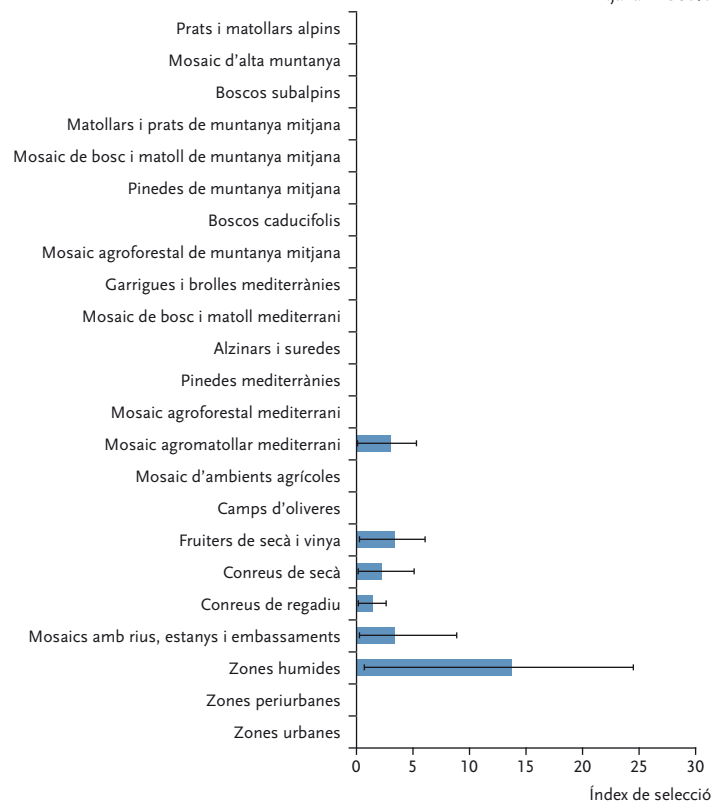

Mapa d'abundància

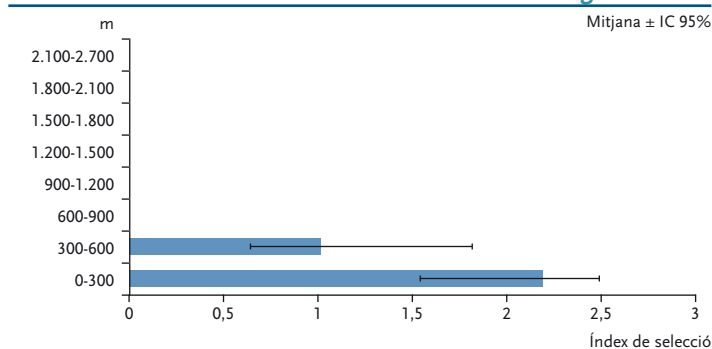
Selecció hàbitat

Mitjana \pm IC 95%

Rang altitudinal

Mitjana \pm IC 95%

results. However, preliminary data and literature suggests that only a small portion of Quails detected during winter are farm-reared, which would indicate for the first time that wild Quails winter in Catalonia.

Francesc SARDÀ-PALOMERA, Manel PUIGSERVER,
Inés SÁNCHEZ-DONOSO, Josep Anton FERRERES
i José Domingo RODRÍGUEZ-TEIJEIRO

genètiques recents fetes amb 7 guatlles caçades a l'hivern a Lleida fora d'àrees de caça amb regulació especial mostren que 2 (29%) són híbrids i 5 (71%) pertanyen a l'espècie autòctona, suggerint que gran part de les guatlles observades a l'hivern podrien ser comunes. Tenint en compte la petita mida de mostra, aquestes dades no reflecteixen diferències significatives entre la proporció de guatlla japonesa o híbrids que es troba a l'hivern i la que es troba a l'època reproductora a Catalunya (5% anual els darrers 20 anys, Puigcerver *et al.* 2007) ni tampoc amb la que es troba a l'hivern en el conjunt de l'estat Espanyol (Huisman *et al.* 2008). Cal afegir que la majoria de les observacions de guatlla durant el mostreig de l'Atles no coincideix amb quadrats que inclouen àrees cinegètiques amb reglamentació especial.

Comparant els resultats presentats en aquest Atles amb la informació que es té de la distribució de l'espècie al nord d'Àfrica i Europa a l'hivern, és molt probable que almenys una fracció molt significativa de les guatlles detectades siguin autòctones. Per tant, aquesta seria la primera vegada que es descriu la presència i distribució de guatlles hivernants a Catalunya.

Requeriments ecològics

A diferència del que succeeix durant l'època reproductora, a l'hivern l'espècie sembla mostrar preferència per les zones humides, com s'ha detectat també al Marroc (Thévenot *et al.* 2003). Tot i així, també apareix en d'altres hàbitats oberts i agrícoles. Molt probablement, però, a diferència de la temporada de nidificació, quan l'espècie es troba majoritàriament en camps de cereal (la sega es produeix a l'estiu), durant l'hivern deu habitar principalment en els marges dels camps, guarets o zones irrigades que presentin una mínima cobertura vegetal adequada.

També cal destacar un canvi en la distribució altitudinal. Totes les observacions s'han fet per sota dels 600 m d'altitud, mentre que durant la temporada de nidificació l'espècie sembla preferir altituds entre els 600 i 800 m i pot arribar a trobar-se per sobre els 2.000 m. L'absència d'observacions a zones elevades probablement és a causa de les condicions meteorològiques adverses que aquestes zones presenten durant l'hivern i a la conseqüent escassetat d'aliment per a la guatlla.

Estimació poblacional

La baixa detectabilitat, lligada a la falta de coneixements sobre el comportament de l'espècie durant l'hivern, fa molt difícil poder fer una estimació poblacional acurada. A més, la descompensació que hi ha en la detectabilitat de l'espècie entre l'hivern i la temporada de nidificació dificulta també la comparació de densitats i de la distribució entre els dos períodes. A tot això cal afegir la incògnita de la identitat genètica específica dels individus detectats, fent que sigui molt arriscat fer una estima mínimament fiable de la seva població hivernal.

Tendència, problemàtica i amenaces

El fet que s'hagin observat guatlles els tres anys que ha durat el mostreig d'aquest Atles, lligat a la baixa detectabilitat de l'espècie durant l'hivern, està indicant la presència regular d'un cert nombre, probablement reduït, de guatlles durant aquesta estació a Catalunya. Aquests resultats concordarien amb els obtinguts en una àrea privada de caça de 400 hectàrees a Torres de Alcanadre (Osca), a 50 km del límit amb Catalunya, on des de 1992 fins 2009 s'han detectat un nombre baix però constant de guatlles durant l'hivern.

English summary

The Quail is a cryptic species that is very hard to detect during winter, when its presence in North Africa and Europe seems to be sporadic in both time and space. In Catalonia, 16 observations of Quails were made during the fieldwork for this atlas in a total of 13 scattered 10x10 km UTM squares below an altitude of 600 m, above all in wetlands and agricultural areas. Unfortunately, restocking with *Coturnix coturnix* x *Coturnix japonica* hybrids for hunting purposes is a common practice in Catalonia and complicates the interpretation of these